

Vi säger hej till 2025 på naturum

Naturum Vattenriket 2025

Verksamhetsplan

Karin Magntorn

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Publika aktiviteter	5
Pedagogisk utveckling	5
Utställningen	6
Övrig utveckling.....	6
Fastigheten naturumhuset och närområdet.....	7

Sammanfattning

Naturum Vattenriket slog upp dörrarna den 27 november 2010 för första gången. Sedan dess har naturum haft över 1,4 miljoner besökare som kommit för att ta del av utställningen, äta en bit i restaurangen, lära mer om biosfärområdet, hitta vägen ut i Vattenriket eller vara med på programaktiviteter.

Naturum Vattenriket är besökscenter i Biosfärområde Kristianstads Vattenrike och visar vägen ut till Vattenrikets besöksplatser och rika natur. Naturum vänder sig till en bred målgrupp och inträdet är gratis. Vi arbetar utifrån Naturvårdsverkets riktlinjer med värdeorden *tillgängligt, välkomnande och inspirerande*. Vi arbetar också utifrån biosfärområdets Handlingsprogram där naturum utgör en viktig del inom de olika utpekade fokusområdena.

Under år 2025 kommer naturum att vara öppet runt 300 dagar. Vi fortsätter med vårt tema: *Naturens smarta lösningar*. Det kommer att synas såväl i program, pedagogisk verksamhet och i utställningen. Under året inleder vi också en större utställningsförnyelse. Vi startar också upp ett nytt projekt inom den pedagogiska verksamheten: NaturligtVis på Näsby för att hjälpa naturovana att få en fin naturkontakt. År 2025 kan också bli året då naturum Vattenriket får synas i Arkitektbiennalen i Venedig.

Bakgrund

Naturum är förbundet till Naturvårdsverkets riktlinjer via ett rättighetsavtal som tecknas mellan Kristianstads kommun och Naturvårdsverket. I rättighetsavtalet regleras de övergripande dragen för att få kalla sig ett naturum.

Naturum Vattenriket är ett kommunalt naturum och som sådant bidrar naturum i hög utsträckning till flera prioriterade delområden i Kristianstads kommuns strategisk färdplan och styrkort. Under 2025 är kommunstyrelsens målområden utifrån den strategiska färdplanen följande.

1. Främja företagande med ett ökat fokus på näringslivet och ett bra företagsklimat.
2. Verka för en utveckling av Kunskapsstaden Kristianstad.
3. I Kristianstad ska det vara tryggt att leva, bo och verka.
4. I Kristianstad ska det finnas ett högt förtroende för de demokratiska processerna.
5. Kristianstad ska ligga i framkant i den hållbara omställningen genom att utveckla arbetssätt och genomföra insatser som bidrar till hållbar utveckling.
6. Kristianstads kommun ska vara en ledande aktör i arbetet med civil beredskap i nordöstra Skåne.

Naturums verksamhet bidrar främst till målområdena 2 och 5.

Naturum är också en viktig del i uppdraget att vara ett biosfärområde, ett modellområde för hållbar utveckling utsett av Unesco. Arbetet i biosfärområdet följer ett fastslaget handlingsprogram med fem fokusområden.

Det är ett viktigt uppdrag för naturum att berätta om arbetet i biosfärområdet, men också att vara delaktig i många av projekten inom fokusområdena.

Friska ekosystem och rik biologisk mångfald s. 7-9

- Strandängarna i Vattenriket
- Unika sandiga marker
- Levande skogar
- Tätortsnära natur

Vatten i balans från källa till hav s. 10-11

- Mer vatten i landskapet
- Bättre vattenkvalitet och större mångfald
- Livskraftigt Östersjön

Attitydförändring och lärande s. 12-17

- Naturum - mötesplats och skyltfönster
- Hitta ut i Vattenriket
- Naturpedagogik i fokus
- Ny kunskap är en förutsättning för framgång
- Bred kommunikation sprider goda exempel
- Lokalt engagemang, stolthet och glädje

Hållbart företagande i lantbruk och besöksnäring s. 18-21

- Hållbar besöksnäring
- Tranfest vid Pulken
- Framtidens lantbruk hushåller med vatten
- Naturens nyttor i odlingslandskapet
- Nya innovationer - dax för brax

Hälsa, livskvalitet och samhällsutveckling s. 22-23

- Må bra i Vattenriket
- Hållbar stadsutveckling
- Ny i naturen

Publika aktiviteter

Vi planerar för ett programutbud med över 500 programpunkter tillsammans med lokala föreningar i bygden under år 2025. Programverksamheten knyts till årstemat om *Naturens smarta lösningar* och till årstid och omfattar allt från exkursioner och föredrag till konserter och familjeaktiviteter.

Några exempel på programpunkter i vårens program:

Januari:

Örnprat för små öron och vinterfågelräkning.

Februari:

Lovaktiviteter vecka 8 med såväl djurolympiad, pinnpyssel som konsert.

Mars:

Badrikets Utto besöker naturum och lyssnar på ett utterprat, det blir trantider vid Pulken och aktiviteter inne på naturum som kopplar an till tranorna. Nytt för i år är en dockteater om tranan Ellen.

April:

Påsklov på naturum, Vättesagan på Lingenäset och hävning vid naturums hävningsbrygga.

Maj:

Maj inleds med Fågelskådningens dag och vi är delaktiga med aktiviteten måla fåglar. Vi fortsätter på det konstnärliga temat med en workshop i Land art. Det blir också sagovandring på Balsberget och krypexpedition på Ekenabben. Under torsdagarna följer vi hur försommaren kommer närmare i närområdet. I staden ordnas en Kulturfest för barn och unga den 24 maj och det passar fint även för naturum, då Linné kommer på besök just den dagen för att få hjälp att hitta växternas finurliga lösningar.

Juni:

Fågelspaning vid Hercules och Livet på Lillö och såklart den traditionsenliga konserten med symfoniorkester på nationaldagen.

Sommarens och höstens programpunkter är ännu inte bestämda.

Pedagogisk utveckling

Vi fortsätter att träffa runt 80 elevgrupper och pedagoger under 2025. Vi kommer fortsätta att ha klassbesök vid våra fyra biosfärklassrum: Kanalhuset, Vramsån, Snickarhaken och Sannarna. Vi fortsätter viktiga samarbeten, som med utbildningarna vid Söderportgymnasiet och Högskolan Kristianstad. Samarbetet med Vattenrikets ekologer och projektledare fortsätter vara viktiga inslag med äldre årskurser.

Vi fortsätter också med Biosfärlägreten som blivit en omistlig del i vår verksamhet. För att genomföra lägreten har vi hjälp av feriearbetare. Efter lägerveckan kommer feriearbetarna att vara delaktiga i ett Youth Forum där Biosfärområdet är värdnation för ett 50-tal ungdomar från Östersjöområdet.

Under 2024 utvecklade vi ett arbetssätt kring biomimik kopplat till Naturens smarta lösningar. Under 2025 kommer vi att fortsätta utveckla det pedagogiska arbetet inom årstemat och då mer och mer utifrån ekologernas projekt och även kopplat till lärplatser i landskapet.

På initiativ från Vattenrikets vänförening och med stöd av Sparbanken Skåne kommer vi att starta upp ett nytt projekt som vi kallar Naturligtvis på Näsby. Projektet innebär att ge elevgrupper från ett socialt utsatt område möjlighet till positiva naturupplevelser vid Vattenrikets besöksmål tillsammans med naturpedagogen.

Vi är också tillfrågade att vara med i ett projekt tillsammans med Stockholm Resilience center. Projektet genomförs med utvalda gymnasieklasser som en kombination av föreläsningar och workshops om positiva framtidsvisioner. Efter en heldag med eleverna kopplas en konstnär in för att göra illustrationer av elevernas framtidsvisioner. Om projektet går i lås kommer det att genomföras med gymnasieklasser i Biosfärområde Vattenriket parallellt med klasser från Vindelälven-Juhtatähkka biosfärområde.

Utställningen

Varje år gör vi förbättringar i utställningen för att uppfylla Naturvårdsverkets riktlinjer om en levande och intressant utställning. För 2025-2026 och 2027 har vi fått ett extra tillskott för att göra en större utställningsförnyelse. År 2025 kommer att inledas med att gå igenom den förstudie vi då har fått samt göra upphandling av utställningsproducenter.

Övrig utveckling

Under 2025 kommer naturumenheten och biosfärenheten att slås samman under samma chef. Det innebär att naturumföreståndare inte längre kommer att vara enhetschef. Denna organisationsförändring kommer att kräva att vi noga arbetar igenom rutiner för att få det att fungera för alla parter.

Naturum driver och deltar i många olika utvecklingsarbeten. Några av de viktigare under 2025 är:

Tranvärdar: Vi fortsätter utbilda och samordna tranvärdar som bemannar vid Pulken.

Biosfärambassadörer: Tillsammans med Biosfärenheten fortsätter vi att utbilda biosfärambassadörer i Vattenriket.

Klimatsatsning: Vi fortsätter med både fenologivandringar och fotopoint.

Goose Flyway: Vi är tillfrågade om att ingå i projektet Goose Flyway under ledning av professor Jesper Madsen i Danmark. Goose Flyways-projektet är en 5-årig projekt som vill förena spetsforskning, förvaltning av livsmiljöer och kommunikationsinsatser om gässen. Man har sökt kontakt med ett antal besökscentra längs gässens flyttväg. Vi har skickat in ett stödbrev och kommer att gå med i projektet om medel erhålls.

VenedigBiennalen: Naturum kommer att vara delaktig i en stor utställning i Unescos palats som del i arkitekturbiennalen i Venedig under våren och sommaren. Unesco har valt ut 50 centra från hela världen från de tre utmärkelserna biosfärområden, geoparker samt världsarv som får möjlighet att bidra och bli sedda av den stora publiken. Utställningen kommer att visa hur dessa besökscentra bidrar genom att vara multifunktionella platser med både arkitektur och verksamhet i världsklass.

Fastigheten naturumhuset och närområdet

Naturum ligger på pålar mitt ute i vattnet i en unik miljö. Administrativt är naturums verksamhet del av Kommunledningskontoret och är hyresgäst till Tekniska förvaltningen som sköter drift och underhåll av huset. För caféet finns ett driftsavtal med en entreprenör som är tecknat fram till 2031.

Under 2025 kommer ett större renoveringsarbete att påbörjas. Det är de utvändiga limträbalkarna som skall åtgärdas. I skrivande stund vet vi inte under vilken tidsperiod det kommer att genomföras eller vilken påverkan det blir på verksamheten.